

การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

The Study of Self-esteem in Nursing Student, Burapha University

พจนารถ สารพัด, กศ.ม.*
นุจรี ไชยมงคล, Ph.D.**
ยูนี พงศ์จตุรวิทย์, Ph.D.***

Photjanart Sarapat, M.Ed.
Nujjaree Chaimongkol, Ph.D.
Yunee Pongjaturawit, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบบรรยายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกจากนิสิตระดับปริญญาตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2550 ทุกคนที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวนทั้งหมด 335 คน มีอายุเฉลี่ย 20.1 ปี ส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 95.8) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปและแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg's Self-Esteem Scale: RSE) มีความเชื่อมั่น (Chronbach alpha's) เท่ากับ .78 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย การทดสอบที และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นิสิตพยาบาลศาสตร์มีการเห็นคุณค่าในตนเองค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 31.05$, $SD = 3.22$, range = 20-39)
2. ในระหว่างการศึกษา นิสิตที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ญาติ หรือบุคคลอื่นๆ มีคะแนนการเห็น

คุณค่าในตนเองแตกต่างกัน ($F = 5.51$, $p < .05$) และเปรียบเทียบแต่ละคู่ พบว่า นิสิตที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า นิสิตที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วนนิสิตที่อยู่ด้วยระหว่างบิดามารดากับญาติ และระหว่างญาติกับบุคคลอื่น ๆ มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

3. ปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิต ได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว และผู้ให้การเลี้ยงดู พบว่า นิสิตที่มีปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวแตกต่างกันมีการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ควรให้ความสนใจสิ่งแวดล้อมและสถานที่พักอาศัยระหว่างการเรียนของนิสิตพยาบาลศาสตร์ เนื่องจากมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรเห็นคุณค่าในตนเอง และเมื่อนิสิตมีการเห็นคุณค่าในตนเองอย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะส่งผลให้นิสิตได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มความสามารถด้วย

คำสำคัญ : การเห็นคุณค่าในตนเอง, นิสิตพยาบาลศาสตร์

* อาจารย์ กลุ่มสาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** รองศาสตราจารย์ กลุ่มสาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มสาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This descriptive study aimed to examine self-esteem of undergraduate nursing students at Burapha University. Sample included 335 undergraduate nursing students, who were willing to participate in this project, at Faculty of Nursing, Burapha University, Chonburi province, Thailand. They were studying from the 1st to the 4th year of the academic year 2007. Their mean age was 20.1 years old. Most of them were female (95.8%). Data were collected using a demographic questionnaire and the Rosenberg's Self-Esteem Scale (RSES). Chronbach alpha's coefficient of the RSES was .78. Data analyses included frequency, percent, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA. The results were as follows :

1. The undergraduate nursing students had fairly high self-esteem ($\bar{X} = 31.05$, $SD = 3.22$, $rang = 20-39$)
2. During period of the study, there was a significant difference among guardians who the students lived with ($F = 5.51$, $p < .05$). When applying multiple comparison, students who lived with their own parents had self-esteem significantly higher than those who lived with other people ($p < .05$). students living with between parents and relatives, and relatives and other people had no difference on their self-esteem ($p > .05$).
3. There were no significant difference

of the self-esteem ($p > .05$) among their demographic information of the students (gender, birth order, year of study, GPA, family type, marital status of parents, occupation of parents, family income and primary caregiver when they were young children.

These findings indicate that environments and places of living during study of the undergraduate nursing students should be paid more attention. As a result, their self-esteem will not different when they have to move out of home. In addition, they would have been studying with their optimal capability.

Key words : Self-esteem, nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญเนื่องจากเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานสูงสุดของมนุษย์ทุกคนที่จะนำไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิต (Maslow, 1943) คนที่มีความนับถือตนเองต่ำหรือมีความรู้สึกไม่ดีต่อตนเองก็เปรียบเสมือนกับเป็นคนที่พิการทางบุคลิกภาพ เช่นเดียวกับความพิการทางร่างกาย ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในหลายๆ ด้าน การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับตนเอง ทำให้คนเรามีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมุ่งมั่น มานะพยายามในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่นในด้านดี ไม่เหยียดหยามความรู้สึกของผู้อื่น เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี มีสุขภาพจิตดี (นพวรรณ เจริญสุข, 2549) อุมพร ตรีรงค์สมบัติ (2546) ได้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองว่าหมายถึง ความนับถือตนเอง

คือความคิดของบุคคลเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่า มีความหมายและมีประสิทธิภาพเพียงใด ความนับถือตนเองมีความหมาย 2 ประการ คือ ความตระหนักถึงคุณค่าของตน (Self-respect) และความเชื่อมั่นในความสามารถของตน (Self-efficacy)

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความเคารพที่บุคคลมีต่อตนเอง มองเห็นตนเองเป็นคนที่มีความหมาย ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นว่าดีกว่าหรือเลวกว่า และไม่คิดว่าตนเองต้องเป็นคนเลวเลิศ แต่ควรตระหนักในข้อจำกัดของตนเองและสามารถคาดหวังได้ว่าจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นได้อย่างไร (ศิริรัตน์ สฤษดิ์อิทธิกุล, 2551) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองพัฒนามาจากต้นกำเนิด 2 แห่งคือ จากตนเองและจากผู้อื่น เริ่มจากการที่บุคคลได้รับความรักและเคารยยอมรับนับถือจากผู้อื่น การเห็นคุณค่าในตนเองจะต่ำลงถ้าบุคคลสูญเสียความรักหรือไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ตรงกันข้ามการเห็นคุณค่าในตนเองจะสูงขึ้นถ้าบุคคลได้รับความรักและได้รับความชื่นชมยินดีจากผู้อื่น เอกราช แก้วเขียว (2540) อธิบายว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองมี 2 ประเภทคือ องค์ประกอบภายในตนและ องค์ประกอบภายนอกตน องค์ประกอบภายในตน หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีผลทำให้ การเห็นคุณค่าในตนเองของแต่ละคนแตกต่างกัน ประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถ ทั่วไป ภาวะทางอารมณ์ และค่านิยมส่วนบุคคล เช่นความสวย มีอิทธิพลต่อเพศหญิงในการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าเพศชาย การประสบความสำเร็จในการเรียนจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยเรียนเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ บุญธรรม (2543) ที่พบว่าเด็ก เรียนอ่อนจะพัฒนาลักษณะนิสัย

ที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีระดับความคาดหวังต่ำ ไม่คิดว่าตนเองจะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาใดๆ ทำให้ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ดูถูกตนเอง และเห็นตนเองไม่มีค่า สำหรับองค์ประกอบภายนอกตนหมายถึง สภาพแวดล้อมที่บุคคลปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย เช่น ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองหรือครอบครัว โรงเรียน สถานภาพทางสังคม และกลุ่มเพื่อน เป็นต้น เด็กที่มาจากครอบครัวที่ให้ความรักความอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวรักใคร่ปรองดองกัน มีความซื่อสัตย์ในครอบครัวน้อย บิดามารดาประสบความสำเร็จในชีวิต มีการศึกษาและสถานภาพทางสังคมสูง จะมีการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดางานต่างคนต่างอยู่ แยกกันอยู่ ครอบครัวที่มีฐานะยากจนหรือมีระดับการศึกษาและสถานภาพทางสังคมที่ต่ำกว่า (เอกราช แก้วเขียว, 2540)

ลักษณะการเห็นคุณค่าในตนเองประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านความเชื่อมั่น (Confidence factor) มีลักษณะคือ บุคคลนั้นจะมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความรู้สึกมั่นใจ ภาคภูมิใจและคาดหวังในความสำเร็จ จึงสามารถประเมินตนเองได้อย่างถูกต้อง ไม่บิดเบือนเข้าข้างตนเอง รู้สึกเป็นอิสระที่จะทำสิ่งต่างๆ ตามความต้องการของตนเอง มุ่งหวังชัยชนะในการแข่งขัน และมักประสบความสำเร็จมากกว่าล้มเหลว และด้านความเป็นที่นิยม (Popularity factor or Social approval) มีลักษณะคือ บุคคลนั้นจะเป็นที่ชื่นชอบในหมู่เพื่อนฝูง และคนทั่วไปมักชอบที่จะอยู่ด้วยได้รับความสนใจมากมาย เป็นที่ไว้วางใจ มักมีส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ คนส่วนใหญ่คิดดีด้วยและชอบคบหาสมาคม รวมถึงสนุกสนานเมื่ออยู่ด้วย นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของ

คนอื่นๆ (ปรารธนา ช้อนแก้ว, 2542 ; เอกราช แก้วเขียว, 2540)

การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามระดับวุฒิภาวะและสิ่งแวดล้อม มีผลอย่างมากตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (นพวรรณ เฉลิมสุข, 2549) เนื่องจากในช่วงวัยนี้ มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองจะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าวัยใดๆ เพราะเมื่อเด็กอยู่ระหว่างวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น โรงเรียนและเพื่อนๆ จะสนองความต้องการใหม่ๆ ที่บิดามารดาไม่สามารถตอบสนองให้ได้ ซึ่งสิ่งนี้ก็ถือคือความต้องการมีตำแหน่งในสังคม เด็กจะถูกอิทธิพลของเพื่อนครอบงำอย่างรุนแรง พฤติกรรมของเด็กจะเปลี่ยนตามที่เพื่อนๆ ในวัยเดียวกันได้สนองตอบต่อตัวเขา ยอมรับและวิพากษ์วิจารณ์ตัวเขาทั้งในทางบวกและทางลบ เป็นผลให้เกิดทัศนคติต่อตนเองและเกิดการเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเองขึ้น ซึ่งอาจเป็นทางบวกหรือทางลบก็ได้ (Ausubel, 1968) นอกจากนี้ยังพบว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะทำงานได้ดีไม่ว่าก่อนหน้านั้นมีประสบการณ์การทำงานได้สำเร็จหรือไม่ สำเร็จก็ตาม สำหรับบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีแนวโน้มที่จะทำงานได้ไม่ดีถ้าหากว่ามีประสบการณ์ประสบความสำเร็จมาก่อน (เนาวพร เอื้ออุปลัมภ์, 2546) ทั้งนี้จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองขึ้นอยู่กับสมรรถนะการทำงาน การสร้างผลงาน และการดำเนินชีวิต โดยเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมและปลุกฝังให้บุคคลมีการดำเนินชีวิตในทางที่ดีขึ้น และมีความมุ่งมั่นในการทำงานอันนำมาซึ่งการประสบความสำเร็จในชีวิต

สำหรับนิสิตพยาบาลที่จะสำเร็จการศึกษาต่อไป และประกอบอาชีพเป็นพยาบาลที่ให้การดูแลผู้ที่เจ็บป่วย รวมทั้งต้องมีการติดต่อและพบปะกับครอบครัว/ญาติของผู้ป่วย และมีการทำงานประสาน

งานร่วมกับสาขาวิชาชีพในหน่วยงานเดียวกัน การเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะส่งผลให้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณลักษณะที่นำไปสู่การทำงานได้สำเร็จและมีความภาคภูมิใจในความเป็นตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตพยาบาลระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยบูรพา ที่เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องออกไปทำงานในหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่หน่วยงานเดียวกับสถาบันที่สำเร็จการศึกษาเหมือนกับนักศึกษาพยาบาลอื่นๆ ทั่วไป ที่เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็มักจะทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพในสถาบันหรือหน่วยงานเดิม การศึกษาความรู้สักมีคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลสาสตรมหาวิทาลัยบูรพาในครั้งนี้จะทำให้ได้ทราบว่า นิสิตมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นอย่างไร และมีปัจจัยหรือสิ่งใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิต เพื่อการวางแผนหรือจัดโครงการส่งเสริมให้นิสิตมีการเห็นคุณค่าในตนเองได้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลสาสตร
2. เพื่อเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลสาสตร ตามความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ผู้ให้การเลี้ยงดู และผู้ที่นิสิตพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน

คำถามการวิจัย

1. นิสิตพยาบาลสาสตรมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นอย่างไร
2. การเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลสาสตร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ

ลำดับการเกิด ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ผู้ให้การเลี้ยงดู และ ผู้ที่นิสิตพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน มีความแตกต่างกันหรือไม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โรเซนเบิร์กกล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าตนเองตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเอง ในเรื่องการประสบความสำเร็จ การประสบความสำเร็จล้มเหลว การปฏิเสธตนเอง การยอมรับตนเอง การพึ่งตนเอง และการรู้สึกว่าตนเองมีค่าในสังคม ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากสังคมและครอบครัว (Rosenberg, 1965 อ้างในนิดารัตน์ ชูวิเชียร และคณะ, 2550) และคุณค่าแห่งตนหมายถึง การประเมินความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ในด้านการยอมรับตนเอง การนับถือตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง โดยจะประเมินทั้งทางด้านดีและด้านไม่ดี นอกจากนี้ภูมิหลังและทัศนคติ รวมทั้งความสนใจเอาใจใส่ดูแลของบิดามารดาที่มีต่อบุตร มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของบุตร และสภาพครอบครัวที่มีปัญหาจะมีผลกระทบในทางลบต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (ชราพร สมิทกักดี, 2545) ในการวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลและครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่สนใจศึกษา ได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ผู้ให้การเลี้ยงดู และผู้ที่นิสิตพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นภูมิหลังด้านต่างๆ ของ

กลุ่มตัวอย่างและครอบครัว ที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว และเมื่อได้รับการอนุมัติแล้ว คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธิดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ แล้วให้เวลากลุ่มตัวอย่างตัดสินใจ ถ้ามีความยินดีเข้าร่วมในการศึกษาวิจัยจึงให้ลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างไม่ต้องระบุชื่อ ข้อมูลที่ได้ถือเป็นความลับจะไม่ถูกเปิดเผยและนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ระหว่างการออกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวหรือปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยจะไม่มีผลเสียใดๆ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

วิธิดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยาย (Descriptive research) เพื่อศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์ ประชากรเป็นนิสิตหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ภาคปกติ) ชั้นปีที่ 1-4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 515 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 65.1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ลำดับการเกิด ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรสของบิดา

มารดา อาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ผู้ให้การเลี้ยงดู และผู้ที่นิสิตพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน และแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg's Self-Esteem Scale : RSES) ฉบับภาษาไทย ใช้วัดการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบให้ตอบเอง (Self-report) ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (คะแนน 1-4) แปลผลโดยใช้คะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งหมดที่มีคะแนนเป็นไปได้ระหว่าง 10-40 คะแนนยิ่งมากหมายถึงยิ่งมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง คะแนนยิ่งน้อยหมายถึง มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ในการศึกษาที่ผ่านมา แบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่น ระหว่าง .73-.83 (นิดารัตน์ ชูวิเชียร และคณะ, 2550 ; ศิริพร ชวนชาติ, 2551; อังอร แก้วแหวน, 2550) และในการศึกษาครั้งนี้แบบสอบถาม RSES มีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Chronbach alpha's coefficient) เท่ากับ .78

วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยกำหนดค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์กับปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (One-way ANOVA)

รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน 2550 โดยผู้วิจัยมอบแบบสอบถาม

ไว้ที่ตัวแทนนิสิตที่เป็นผู้ประสานงานของแต่ละชั้นปี และให้ผู้ประสานงานชั้นปีนั้นแจกแบบสอบถามให้เพื่อนนิสิตที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนตอบแบบสอบถามด้วยตนเองอย่างอิสระ หลังจากเสร็จเรียบร้อยแล้วส่งคืนแบบสอบถามที่ผู้ประสานงานเพื่อการตรวจสอบความสมบูรณ์ (ครบถ้วนของข้อมูล และรวบรวมส่งคืนผู้วิจัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ไปลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างอายุเฉลี่ย 20.1 ปี ($SD=1.25$, range = 17-25) เป็นเพศหญิงร้อยละ 95.8 ร้อยละ 52.5 เป็นบุตรคนแรกของครอบครัว ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นปี 1 (ร้อยละ 34.6) รองลงมาอยู่ชั้นปี 4 ปี 3 และ ปี 2 (ร้อยละ 23.0, 22.1 และ 20.3 ตามลำดับ) เกรดเฉลี่ยสะสม 2.50 หรือมากกว่าเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.4) ส่วนมากมาจากครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 79.7) บิดามารดามีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 80.9) ส่วนใหญ่นิคมามีอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 39.4) รองลงมารับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 21.2) มารดาส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 37.3) รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไปและค้าขาย (ร้อยละ 17.6) ร้อยละ 51.3 ของกลุ่มตัวอย่างมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ส่วนมากบิดา/มารดาเป็นผู้ให้การเลี้ยงดูตั้งแต่เล็ก (ร้อยละ 92.8) และอาศัยอยู่กับบิดา/มารดา (ร้อยละ 81.8)

2. คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของการเห็นคุณค่า

ในตนเองโดยรวมเท่ากับ 31.05 ($SD = 3.22$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือนิสิตมีความรู้สึกในด้านดีต่อตัวเอง (ข้อ 10 ; $M = 3.34$, $SD = .51$) รองลงมา คือนิสิตรู้สึกว่ามีคุณค่า

เป็นคนที่มีคุณค่าอย่างน้อยก็ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ (ข้อ 7; $M = 3.27$, $SD = .49$) ส่วนข้อที่มีคะแนนต่ำสุด คือนิสิตรู้สึกว่า นิสิตไม่มีสิ่งที่ทำให้ นิสิตภาคภูมิใจในตัวเอง (ข้อ 5; $M = 1.54$, $SD = .56$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพิสัยของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยรวมและรายข้อของกลุ่มตัวอย่าง ($n=335$)

การเห็นคุณค่าในตนเอง	M	SD	Range
โดยรวม	31.05	3.22	20-39
รายข้อ			
1. โดยทั่วไปแล้ว นิสิตมีความพึงพอใจในตัวเอง	3.19	.46	2-4
2. บางครั้ง นิสิตรู้สึกว่า นิสิตไม่มีอะไรดีเลย	2.01	.70	1-4
3. นิสิตรู้สึกว่า นิสิตมีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง	3.05	.46	2-4
4. นิสิตมีความสามารถในการทำสิ่งต่างๆ ได้ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ	3.15	.47	1-4
5. นิสิตรู้สึกว่า นิสิตไม่มีสิ่งที่ทำให้ นิสิตภาคภูมิใจในตัวเอง	1.54	.56	1-4
6. บางครั้ง นิสิตรู้สึกว่าตัวเองไม่มีประโยชน์อะไร	1.79	.65	1-3
7. นิสิตรู้สึกว่า นิสิตก็เป็นคนมีคุณค่า อย่างน้อยก็ทัดเทียมกับคนอื่น ๆ	3.27	.49	1-4
8. นิสิตปรารถนาที่จะมีความนับถือในตัวเองให้มากกว่านี้	2.99	.65	1-4
9. โดยทั่วไปแล้ว นิสิตมีความรู้สึกว่า นิสิตเป็นคนทำอะไรล้มเหลวอยู่เสมอ	1.59	.57	1-3
10. นิสิตมีความรู้สึกในด้านดีต่อตัวเอง	3.34	.51	2-4

3. เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของ นิสิตพยาบาลศาสตร์ ตามความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล

การเห็นคุณค่าในตนเองของ นิสิตพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ลำดับการเกิด เกรดเฉลี่ยสะสม ลักษณะของครอบครัว รายได้ครอบครัว และผู้ให้การเลี้ยงดู วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) และชั้นปีที่ศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และผู้ที่ นิสิตพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบความ

แตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (One-way ANOVA) พบว่าผู้ที่ นิสิตพักอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 5.51$, $p < .05$) และเมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของชิฟเฟ (Scheffe's pairwise comparison) พบว่า นิสิตที่อาศัยอยู่กับ บิดามารดา มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่า นิสิตที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ส่วน นิสิตที่อยู่ด้วยระหว่าง บิดามารดา กับญาติ และระหว่างญาติกับบุคคลอื่นๆ มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำแนกตามผู้ที่นิสิตอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบัน

Group	M	SD	SS	df	MS	F
บิดามารดา	31.29 ^a	3.157				
ญาติ	31.45 ^{a, b}	3.012				
บุคคลอื่นๆ	29.68 ^b	3.322				
Between groups			111.203	2	55.601	5.51*
Within group			3351.830	332	10.096	

* $p < .05$

^{a, b} ตัวแปรคู่ที่มีตัวอักษรเหมือนกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ตัวแปรคู่ที่มีตัวอักษรแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. คะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 31.05 คะแนน (คะแนนที่เป็นไปได้ 10-40) หมายถึงมีการเห็นคุณค่าในตนเองค่อนข้างสูง ทั้งนี้ขอขยายได้ว่า เนื่องจากนิสิตรู้สึกว่าคุณค่าในตนเองมีความเข้มแข็ง มีความสามารถและมีศักยภาพทางวิชาการ ทำให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ จนสอบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้สำเร็จตามที่ตนเองตั้งใจ หรือได้ทำในสิ่งที่ตนเองชอบและสอดคล้องกับความสามารถของตนเอง ซึ่งหากบุคคลได้ทำในสิ่งที่ตนเองอยากทำหรืออยากเป็นก็จะทำให้บุคคลมีความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า (ภาพร เอื้ออุบลวัฒน์, 2546) อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตพยาบาลศาสตร์ กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจัดว่ามีระดับการศึกษาสูงก็อาจทำให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงด้วยสอดคล้องกับการศึกษาของสิริรัตน์ สฤกษ์อภีร์ภักย์ (2551) ที่ศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของหญิงตั้งครรภ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง ตั้งแต่มัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีคะแนนความ

รู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูง นอกจากนี้การที่นิสิตได้เข้าศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ ซึ่งวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่สังคมยกย่องให้เกียรติว่าเป็นวิชาชีพที่ต้องมีความอดทน เสียสละ มีจิตใจเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น และสามารถให้การช่วยเหลือดูแลผู้ที่เจ็บป่วย จึงอาจทำให้นิสิตรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและเกิดภาคภูมิใจในตนเอง รวมทั้งมองว่าตนเองมีความสำคัญดังจะเห็นได้จากข้อคำถามที่ว่า “นิสิตมีความรู้สึกในด้านดีต่อตัวเอง” และ “นิสิตรู้สึกว่านิสิตก็เป็นคนที่มีคุณค่า อย่างน้อยก็ทัดเทียมกับคนอื่นๆ” มีค่าคะแนนสูง และข้อคำถามที่ว่า “นิสิตรู้สึกว่า นิสิตไม่มีสิ่งที่ทำให้นิสิตภาคภูมิใจในตัวเอง” มีค่าคะแนนต่ำ

2. การเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปีที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ลำดับการเกิด ลักษณะของครอบครัว รายได้ของครอบครัว ผู้ให้การเลี้ยงดู สถานภาพสมรสของบิดามารดา และอาชีพของบิดามารดา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตทั้งหมด

กำลังศึกษาอยู่ในวิชาชีพพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เหมือนกัน ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงเป็นอันดับหนึ่งของภาคตะวันออก และเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตที่จบแล้วมีงานทำร้อยเปอร์เซ็นต์ รวมทั้งพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยอมรับและได้รับการยกย่องโดยทั่วไปในสังคม นิสิตส่วนใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิง ไม่ว่าจะศึกษาอยู่ในชั้นปีใด และมีเกรดเฉลี่ยเท่าใด จึงมีความภาคภูมิใจในตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร เอื้ออุปถัมภ์ (2546) ที่ศึกษาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนิสิตปริญญาตรีพบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงต่างมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองทั้งในรายข้อและโดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ เกรือวัลย์ พนมหิรัญ และคณะ (2551) ที่ศึกษาการรักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อปัญหาการเรียนรู พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนเมื่อจำแนกตามเพศและผลการเรียนเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกัน

สำหรับปัจจัยด้านลำดับการเกิด ลักษณะของครอบครัว ผู้ให้การเลี้ยงดู และสถานภาพสมรสของบิดามารดาที่ไม่ส่งผลให้นิสิตเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนิสิตอยู่ในวัยรุ่นที่กำลังจะก้าวต่อไปเป็นวัยผู้ใหญ่ ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังสร้างเอกลักษณ์แห่งตน กำลังค้นหาตนเอง และค้นหาว่าจะมุ่งไปในทิศทางใด (อุมาพร ศรีงศ์สมบัติ, 2546) โดยธรรมชาติของวัยรุ่นจะเป็นวัยที่ต้องการอยู่กับกลุ่มเพื่อนที่มีวัยเดียวกัน มีอะไรก็จะปรึกษาเพื่อนในกลุ่ม วัยรุ่นต้องการการเห็นคุณค่าในตนเองโดยจะเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองจากสิ่งที่เพื่อน ๆ คิดเกี่ยวกับตัวเขา ถ้าได้รับการเสริมแรงจากกลุ่มเพื่อนที่เขารักและชื่นชม เด็กก็จะมี การเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจึงส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นอย่างมาก ดังนั้น ภูมิหลัง (Background) ของนิสิต ได้แก่ ลำดับการเกิด

ลักษณะของครอบครัว ผู้ให้การเลี้ยงดู และสถานภาพสมรสของบิดามารดา จึงไม่ส่งผลต่อระดับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีดิษฐ์ พูงาม (2550) ที่ศึกษาปัจจัยทางสังคมมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า สถานภาพสมรสของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ในปัจจุบันนิสิตที่เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามีโอกาสที่จะได้รับทุนเพื่อการศึกษามากขึ้น และรัฐบาลมีนโยบายในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้เด็กที่ขาดแคลนทุนทรัพย์สามารถที่จะใช้สิทธิในการกู้ยืมเงินรัฐบาลในกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) จึงเป็นการช่วยลดช่องว่างของโอกาสในการศึกษาให้กับนิสิตที่ครอบครัวที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้ปัจจัยด้านรายได้ของครอบครัวและอาชีพของบิดามารดาไม่มีผลต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์ สอดคล้องกับการศึกษาของ เกรือวัลย์ พนมหิรัญ และคณะ (2551) ที่ศึกษาการรักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อปัญหาการเรียนรูพบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน เมื่อจำแนกตามอาชีพของผู้ปกครองไม่มีความแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ หทัยกาญจน์ บัวหนอง (2547) ที่ศึกษาคุณลักษณะบางประการของนักเรียนที่ส่งผลต่อความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองพบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวที่แตกต่างกันส่งผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองแตกต่างกัน

การเห็นคุณค่าในตนเองของนิสิตพยาบาลศาสตร์เมื่อจำแนกตามผู้ที่นิสิตอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยนิสิตพยาบาลศาสตร์

ที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดามีคะแนนเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านิสิตที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ จรรย์ญา ชันกฤษณ์ (2543) ที่พบว่า นักเรียนที่อยู่กับบิดามารดา มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดามารดา แม้ว่าจะอยู่ร่วมกับปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติพี่น้อง ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ประเมินตนเองว่าเป็นที่ยอมรับและได้รับความรักความพึงพอใจจากบุคคลใกล้ชิด การที่นิสิตได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดมากที่สุดรวมทั้งเป็นผู้ที่นิสิตให้ความรักและไว้วางใจ ทำให้นิสิตเกิดความมั่นใจในตนเอง เมื่อมีปัญหาที่ต้องงวกรคำปรึกษาก็สามารถปรึกษากับบิดามารดาได้ จึงอาจส่งผลให้นิสิตที่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านิสิตที่พักอยู่กับผู้อื่น และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริกุล อิศรานุรักษ์, นุจดดา ไรจนพรรณ, ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา และณัฐกมล ชาญสาธิตพร (2543) ศึกษาถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สัมพันธภาพในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น พบว่าสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับคณาจารย์ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดูแลและส่งเสริมทั้งในด้านของบุคคลที่สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับนิสิตและทั้งด้านของสถานที่พักอาศัยของนิสิตขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบัน

2. คณาจารย์ควรมีการส่งเสริมให้นิสิตได้ทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นต่อไป เพื่อคงให้นิสิตมีการเห็นคุณค่าในตนเองใน

ระดับที่สูงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

เกรียววัลย์ พนมพริชญและกณะ. (2551). *การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการรักและเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีภาวะเสี่ยงต่อปัญหาการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ขอนแก่น.*

จรรย์ญา ชันกฤษณ์. (2543). *การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

ชราพร สนิทกัฒ. (2545). *ผลของโปรแกรมการเห็นคุณค่าแห่งตนและภาวะซึมเศร้าของเยาวชนหญิงที่กระทำผิดในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

นพวรรณ เถลิงสุข. (2549). *ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูกับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

นภาพร เอื้ออุปถัมภ์. (2546). *ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.*

นิตารัตน์ ชูวิเชียร ھرมา เศรษฐบุปผา ขวัญพนมพร ธรรมไทย และณรงค์ มณีทอง. (2550). *ผลของศิลปบำบัดต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็ก*

วัยรุ่นที่ถูกล่อลวงละเมิดทางเพศ. *พยาบาลสาร*, 34, (4), 45-57.

ปรารถนา ช้อนแก้ว. (2542). *การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเยาวชนชาย ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

พัชรินทร์ บุญธรรม. (2543). *ปัญหาและความต้องการทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิริกุล อิศรานุกัณย์ บุณดา ไฉนพรรณ ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา และณัฐกมล ชาญสาธิตพร (2543). รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา สัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. *วารสารกุมารเวชศาสตร์*, 39, (1), 30-39.

ศิริพร ชวนชาติ. (2551). *ผลของการใช้โปรแกรมการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองและสมรรถนะแห่งตนต่อพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ในวัยรุ่นตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลมารดาและทารกแรกเกิด, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิริรัตน์ สฤกษ์คือภิกษุ. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธ์ภาพระหว่างคู่สมรส ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง กับการรับรู้ภาพลักษณ์ของหญิงตั้งครรภ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลมารดาและทารกแรกเกิด, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรัณย์ พูงาม. (2550). *ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห่อพระ จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

หทัยกาญจน์ บัวหนอง. (2547). *คุณลักษณะบางประการของนักเรียนที่ส่งผลต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อິงอร แก้วหาวน. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าของวัยรุ่น อำเภอสาคูหีบ จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เอกราช แก้วเขียว. (2540). *ผลการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่.

อุมาพร ตรีงกสมบัติ. (2546). *Everst ค้นหาความนับถือตนเอง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ : สำนักการพิมพ์.

Ausubel, D.P. (1968). *Educational psychology: A cognitive view*. New York : Holt Rinehart and Winston.

Maslow, A.H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ : Princeton University Press.